

KARALAIČIO KAZIMIERO BIOGRAFIJA

Karalaitis Kazimieras (1458-1484) buvo garbingos Gediminaičių giminės palikuonis. Jo tėvas Kazimieras, Jogailos jaunesnysis sūnus, buvo santūrus ir kuklus, bet savo tikslų atkakliai siekiantis žmogus. Iš prigimties demokratiškas, jis su visais, net su prasčiokais elgdavosi mandagiai ir dėl paprasto gyvenimo būdo lenkų ponų buvo pravardžiuojamas "kailiniuotuoju karaliumi". Šventojo Kazimiero motina Elzbieta Hadsburgaitė buvo Austrijos kunigaikščio ir Šventosios Romos imperijos imperatoriaus Alberto II dukterė.

1458 m. spalio 3 d. karaliaus Kazimiero šeimoje gimė trečiasis kūdikis, kurį tėvai pakrikštijo Kazimiero vardu, slavų kalbose reiškiančiu "didžiakalbis". Iki devynerių metų jį auklėjo rūpestinga ir pamaldi motina. 1467 m. vyriausiuoju karaliaus vaikų auklėtoju tapęs žymus istorikas kan. Jonas Dlugošas mokė tikybos, geografijos ir istorijos. Jau tada mokytojas atkreipė dėmesį į mažąjį Kazimierą, kurį vėliau pavadino "retų gabumų, atminimo vertos išminties bei kilnumo jaunikaičiu". Jis pirmasis pastebėjo ir ypatingą karalaičio pamaldumą: bendros vaikų maldos metu jis būdavęs panašus į besimeldžiantį angelą, o kartais taip giliai susikaupdavęs, jog nepajusdavęs, kad liko melstis vienas. "Kelkis, šventasis jaunikaiti", – kartą juokais taręs kanauninkas, judindamas Kazimierą už peties. Šventasis Kazimieras augo ne šiltnamio aplinkoje, bet susikertančių idėjų kovos lauke. Tai skatino mąstyti, ugdyti valią ir grūdinti charakterį, kuriame vėliau taip darbiai susipins tokios rodos prieštaringos savybės, kaip karališkas kilnumas ir krikščioniškas nuolankumas, valdovo griežtumas ir artimo meilė, aktyvus veiklumas ir gilus maldingumas.

Tryliktais gyvenimo metais karalaitis tėvų valia buvo įtrauktas į politinių ir karinių įvykių sūkurį. Kai 1471 m. Čekijos karaliumi tapo jo vyriausias brolis Vladislovas, Kazimierą buvo nutarta išodinti į Vengrijos sostą, kurį jis turėjo teisę paveldėti pagal motiną. Jaunasis Kazimieras buvo pastatytas paskūbom samdytos kariuomenės priekinė ir leidosi į pirmą ir paskutinį savo gyvenime karo žygį. Neparuoštas, neapgalvotas ir avantiūristiškas žygis baigėsi nesėkme, ir po pusantro mėnesio karalaitis jau Krokuvoje, šalia tėvo. Norėdamas padaryti Kazimierą savo įpėdiniu, tėvas įtraukia jį į valstybės valdymo reikalus. Kazimieras kartais drauge su jaunesniuoju broliu Jonu Albrechtu dalyvauja visose svarbesnėse tėvo kėlionėse – į užsienio pasiuntinių priėmimą Vilniuje, į lenkų seimą Piotrkove ir lietuvių – Brastoje.

Karalaičio Kazimiero šūkis: "Verčiau mirti, negu susitepti!"; karalaitis, kuris sako: "Nieko nėra garbingesnio pasaulio valdovams, kaip tarnauti Kristui vargdienių ir bedalių asmenyje"; žmogus, kuris gyvena pagal taisyklę: "Po Dievo labiausiai reikia mylėti tiesą ir teisingumą"; krikščionis, kuris be ašarų negali paimti kryžiaus į rankas ir netgi pažvelgti į jį... Tačiau šis nežemiškas jaunuolis su visai žemiška misija, tėvo siunčiamas, vyksta į Radomą. Nuo 1481 m. pavasario dvejus metus ten pavaduoja karalių, tvarko išdą, išpirkinėja tėvo skolas ir įveda rūmuose tvarką, drausmindamas pareigūnus. Jis laikos griežtos dienotvarkės: ryte – šv. Mišios, dieną – darbas, vakare – ligonių lankymas, vargšų šelpimas. Tuo metu jam tenka paskutinis išmėginimas: gležną kūną puola džiova. Sunerimusių tėvų parkviestas Lietuvos sostinė, Kazimieras neketina ligai pasiduoti ir netgi išprašo tėvo, kad jam pavestų pakanclerio pareigas, kurias nuo 1483 m. gegužės pabaigos sąžiningai vykdė iki paskutinių dienų. Gailestingosios Dievo Motinos globa jį lydi iki pat kovo 4 d., kai anksti rytą, išklausęs šv. Mišias ir priėmęs švč. Sakramentą, Kazimieras miršta, nuėjęs trumpą 25 metų, 5 mėnesių ir 1 dienos gyvenimo kelią žemėje.

Su didžiausiomis iškilmėmis jo garbingieji palaiškai nulydimi į Vilnių ir palaidojami Katedroje. 1602 m. lapkričio 7 d. popiežiaus Klemenso VIII bule paskelbtas šventuoju, daugiau kaip penkis šimtmečius dangiškasis Globėjas lydi Lietuvą istorijos išmėginimuose. Jo veidas žvelgia į mus iš paveikslų ir freskų, nuo pakelės kryžių ir koplytėlių, jo vardas skelbia brolių, draugijų, mokyklų pavadinimuose, žmonių pavardėse ir krikštavardžiuose, vietovių pavadinimuose.